

PLOČICE ZA OZNAČAVANJE SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

PIŠE: Martina Borovec
Speleološki odsjek HPD "Željezničar"
Zagreb

Republika Hrvatska je "državica" površine 56542 km² (površina kopna, izvor: Državni zavod za statistiku). Recimo da je nama speleološki zanimljivo pola, to je 28271 km². U Hrvatskoj postoji 40-ak udruga, klubova, odsjeka pa neka svaki ima bar

10 aktivnih članova, dodli smo do brojke 400. Ispada da jedan špiljar "ima" 70 km² terena. Obzirom na dio netočno navedenih brojeva dolazimo do zaključka da je "gužva" na terenu. Smisao svega ovoga je napraviti nekakvog reda.... ili barem pokušati.

Svi znamo kako od prilike izgleda pločica za označavanje te što bi ona trebala sadržavati (broj udruge, odsjeka ili kluba i broj objekta). Smatram da nema potrebe za standardiziranjem dimenzija, boje ili materijala od kojeg je izrađena jer ih svatko

foto: Ante Sušić

izrađuje po financijskim mogućnostima, već je bitna njezina namjena.

Gdje postaviti pločicu, koje je za to "logično" mjesto svaki će špiljar najbolje procijeniti sam. U većini slučajeva različite ekipe ulaze u jamske objekte s iste strane, ljepšeg mjesta za zabiti pločicu nema nego na prvom sidrištu. Ako je ulaz u objekt velikih dimenzija što napraviti da pločica bude uočljiva? "Uništavati ljepote prirode" i pobožati oko nje crvenim da bude uočljiva ili tražiti po ulazu to je stvar pojedinaca i njihove odluke.

Da li je u redu stavljati "svoje" pločice na "tuđe" objekte? Zašto SO "Velebit" ne bi označio jamu SO "Željezničar" na Velebitu ako im je usput i ako pouzdano znaju da je to taj objekt? U tom slučaju bilo bi dobro istom klubu javiti pod kojim je brojem označen objekt. Samim time međusobno bi se poštedjeli odlazaka na teren s namjerom "pločanja". Obilježavanje "tuđih" objekata nije tako loša ideja ako se provjeravaju informacije kao što su koordinate, dimenzije ulaza, dubina i dužina. Uz to je bitna stavka i naziv same "rupe" kako se nam se ne bi dogodilo da imamo jamu 1, jamu 2 ili jamu 564, a one imaju svoje maštovite nazive za koja si je netko ranije dao truda.

Na taj način bi riješili problem označavanja "prastarih opće poznatih objekata" kao što su Lukina jama, Đula-Medvedica i drugi najdulji i najdublji objekti. Također smatram da bi bilo uredu na popise objekata u časopisima uz ime staviti i broj pločice kao i uz sam nacrt, a možda i sve to jednog dana staviti u katastar. U većini slučajeva špiljari na terenu ponavljaju "špajze", a ne duge i duboke objekte. Obzirom na to mislim da bi se u mnogim arhivama našli nacrti istih objekata koji su na putu posjećenijim objektima.

Nadam se da će nakon ovog člancića početi "utrka" za obilježavanjem objekata. Meni osobno ne bi smetalo da na ulazu u špilju Veternicu visi pet pločica dok možda nekome i bi. Također smatram da na Lukinoj jami može visjeti 10-ak pločica jer je to bilo istraživanje speleologa cijele Hrvatske. Bit postavljanja svojih pločica

na tuđe rupe nije u svojatanju već samo u obilježavanju radi lakšeg snalaženja na terenu - sada kada ima sve više špiljara i želimo napraviti katastar, a u većini slučajeva ne nosimo laptop sa sobom po terenu pa tek kod kuće saznamo da smo bili u već istraženom objektu i da smo ga uzaludno crtali.

Malo sam veliki optimist pa sam mislila da se istraženi objekti označavaju, međutim iskustvo je pokazalo drugačije... U razgovoru sa špiljarima čula sam razne priče od skidanja pločica pa do pločanja neistraženih objekata tek toliko da im ih netko ne ukrade?!

Što kažu špiljari sami za sebe:

Darko Bakšić (SO "Velebit"): "Mi se pridržavamo postavljanja pločica, ali ponekad nam se zna desiti da ih nemamo napravljenih, pa....".

Dalibor Reš (SU «Estavela»): "Estavela" je prije godinu-dvije dobila traženi broj (051). Kako se masa od 300tinjak speleologa ne može dogovoriti ništa konkretnije, prihvatili smo ovaj način

"samopomoći". Iako zasad na području koje istražujemo ne vlada velika gužva, a sa susjedima se da dogovoriti, odlučili smo lupati pločice na ulaze u špilje i jame, tako da ako i narednih 50 godina ne dođe do kvalitetnijeg rješavanja ovog pitanja, naši nasljednici neće crtati "špajze" koje smo mi ponavljali za našim prethodnicima, neznajući za njihov rad. To je bila teorija. U praksi se dogodilo sljedeće - na nekolicinu jama koje smo ponavljali zabilježili smo pločice, isto tako i na nekoliko jama koje su istraživali Talijani prije više od 80 godina. Da li pločice gotovo da ne dolaze na novoistraživane jame zbog zaborava ili muke što se u 21. stoljeću šaćica ljudi koji istražuju "hr" špilje i jame ne mogu potruditi i složiti nešto veće, pitam se.

Martina Borovec (SO "Željezničar"): "....prije ulaska u rupu šparamo akumulator, ne da nam se spitat' jer ne znamo kaj nas čeka, a na izlasku poberemo opremu i odemo ća...".

Ivan Glavaš (SU "Spelunka"): "U razdoblju od 1997.-1999. godine označili smo nekolicinu objekata, uglavnom na području Istre. Koristili smo farbu kojom bi na stijeni napisali HAD (tada smo bili članovi Speleokluba "Had" iz Poreča) te bi uz to upisali pripadajući redni broj objekta. U novije vrijeme jedan nas član u naletu optimizma angažirao se izraditi pločice koje smo zabilježili na nekoliko objekata nakon čega je cijela stvar pala u zaborav. Jest da nije lose naići na objekt koji je već obrađivan, a koji je označen pločicom te tako saznati tko ga je istraživao, ali osobno se ne bih žalio kada bi se obrađivani objekti uveli u jedan zajednički te nadasve lako dostupan katastar (dakle i bez pločica) iz kojeg bi se, pogotovo u današnje informatičko doba, dalo npr. isprintati kartu sa do tada obrađenim objektima koji bi imali svoj jedinstveni (identifikacijski) katastarski broj na temelju kojeg bi se moglo saznati nešto o datom objektu. U tom bi se slučaju konačno imali za što "uhvatiti"; znalo bi se za koje su objekte prikupljeni nužni podaci koje bi uvrstili u katastar, odnosno za koje nisu. Neki objekti danas oko svog ulaza imaju identifikacijske pločice koje pripadaju ne samo jednoj udruzi, već i njih nekoliko. To dodatno zamršuje stvar kada se zainteresirana skupina ili pojedinac raspituje za dotadašnje aktivnosti unutar takvog objekta. Da ne dužim: cijela stvar zahtijeva još puno razrađivanja, no dok se na državnoj razini svi ne složimo ili bar pokušamo složiti oko nečeg sličnog onomu što sam napisao, ja nastavljam sa dosadašnjim bavljenjem speleologijom ispod zemlje. A kada sazrijemo za takvo što, voljan sam izaći iz podzemlja i sudjelovati u razradi nekakvog konačnog rješenja...".

Bez obzira na sve znam da moramo početi od samih sebe. Spremam u kapu ruksaka tri pločice i obećajem sama sebi da ću ih zabiti na prve rupe koje vidim makar bile i "tuđe".

POPIS SPELEOLOŠKIH UDRUGA KOJE KORISTE PLOČICE ZA OZNAČAVANJE SPELEOLOŠKIH OBJEKATA I BROJEVI PLOČICA

R.B.	UDRUGA	GRAD	KONTAKT	BR.PLO.
01	SO ŽELJEZNIČAR	ZAGREB	Dalibor Jirkal	01
02	SO KAMENAR	ŠIBENIK		02
03	SO SV. MIHOVIL	ŠIBENIK	Teo Barišić	03
04	SO JAPETIĆ	SAMOBOR		04
05	SO VELEBIT	ZAGREB	Marinko Malenica	05
06	SO DUBOVAC	KARLOVAC	Damir Basara	06

07	SO LIBURNIJA	ZADAR	Tvrtko Dražina	07
08	SO MOSOR	SPLIT	Goran Gabrić	08
09	SO DUBROVNIK	DUBROVNIK	Ivo Kvesti	09
10	SO BIOKOVO	MAKARSKA	Stipe Bušelić	10,SOB
11	SO KLEN	VODICE	Ivica Crljenak	11
12	SO SPLIT	SPLIT	Božidar Sući	12
13	SO MALAČKA -DONJA KAŠTELA	KAŠTEL STARI	Igor Lauri	13
14	SD DINARIDI	ZAGREB		14
15	SK SAMOBOR	SAMOBOR	Tomica Rubinić	15
16	SO SPIVNIK	BLATO	Vladimir Šeparović	16
17	SAK EXTREM	MAKARSKA	Željko Bockovac	17
18	SO PROMINA	DRNIŠ	Toni Parat	22
19	HBSD	ZAGREB	Roman Ozimec	042
20	SD KARLOVAC	KARLOVAC	Neven Bočić	047
21	SU ESTAVELA	KASTAV	Rudi Reš	051
22	SK URSUS SPELAEUS	KARLOVAC	Hrvoje Cvitanović	069
23	SU SPELUNKA	IČIČI	Ivan Glavaš	666
24	SD ISTRA	PAZIN	Radenko Sloković	SDI
25	SK OZREN LUKIĆ	ZAGREB	Neven Šuica	SKOL

SUMMARY

Although plates used for marking speleological sites have been around for ages, remarkably little attention has been paid to them and their function. The article provides a comprehensive overview of the use of plates in practice, focusing on their shape, content, and placement (e.g. questioning whether is it acceptable to place plates on 'foreign' objects, etc.). Accompanying the article is a table containing a list of clubs, plate numbers and first-hand accounts of fieldwork by several speleologists.